

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Art. 409 pr. civ. și legile de ordine publică, de Grig. Dimitrescu.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Ion Popescu cu Elena Rădulescu și Creditul rural.*

Curtea de apel din București, secțiunea IV: Sofia Candiano-Popescu cu I. H. Arion.

Tribunalul județului Iași, secțiunea I: Sevastița Harhas și alții cu Căpitan I. Săndulescu și alții.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de S. R.*

Art. 409 pr. civ. și legile de ordine publică

(URMARE)¹⁾

16. *Ce caracter și ce întindere are dreptul creditorilor cu creanțe alimentare?*— Dreptul creditorului care a procurat alimente constă în puțința ce i-o dă legea de a urmări $\frac{1}{3}$ din salariul funcționarului.

Acest drept nu are o natură deosebită; caracteristica lui este numai în garanția de satisfacție efectivă pe care i-o conferă legea, în siguranța mai mare că titularul său va fi plătit, prin aceea că are drept obiect de urmărire, în caz de neexecutare de bună voe, în afară de averea debitorului expusă la urmărirea creditorilor comuni, leafa debitorului funcționar.

În special, nu trebuie să zicem că dreptul creditorului înarmat cu o creanță alimentară este un privilegiu.

Evident în înțelesul comun, unde privilegiu înseamnă a avea ceva pe care alții nu-l au, acest drept poate fi botezat privilegiu, dar în înțelesul pe care codul și dreptul civil îl dau acestui cuvânt, în înțelesul corect, dreptul creditorului nostru nu e un privilegiu.

Fiindcă privilegiul presupune un concurs între creditori, presupune că sunt mai mulți creditori cari în caz de nesolvabilitate a datornicului nu sunt tratați pe picior de egalitate, nefiind plătiți toți *au marc le franc*, ci unii cu preferință înaintea celorlalți.

Or, aceasta nu se petrece în cazul art. 409 pr. civ., fiindcă asupra porțiunii a 3-a din leafă, creditorii ordinari nu au nici un drept. nu există concurs, nu există privilegiu. Față de cine s'ar exercită preferința, cui ar fi preferat creditorul cu creanța alimentară, din momentul ce nici un alt creditor nu concură cu el?

Situația creditorului este în această ipoteză identică cu cea a creditorilor cari prin excepție pot urmări imobilele dotale, bunăoară creditorii anteriori căsătoriei; și aceștia cu siguranță nu pot fi numiți creditori privilegiați. Zic cu siguranță, fiindcă chiar dacă nu aş avea nici un argument tras din natura dreptului în chestiune, îmi voi reaminti totdeauna această diferență, fiindcă nu am știut să o fac la unul din examenele de doctorat, și mi-a făcut-o d-l Planiol.

Să nu se creadă că această discuție asupra

1) Vezi *Dreptul* No. 60 din 1910.

caracterului dreptului cu creanță alimentară — dacă este sau nu un privilegiu — nu are nici un interes. Ea servește pentru a se lămurii raporturile ce există între două articole în aparență contradictorii, art. 409 pr. civ. și art. 1729 cod. civ.

Art. 1729 codul civil zice: *Sunt privilegiate asupra tuturor mobilelor: prețul obiectelor de subsistență date debitorului și familiei sale în curs de șase luni.* Asta înseamnă că în caz de insolvență a debitorului, cei ce au dat alimente pot lua cu preferință prețul acestor alimente date în curs de 6 luni anterioare.

Art. 409 pr. civ., în redacția actuală (mod. 1905) zice: *Lefurile și pensiile nu se pot urmări decât până la o treime pentru...* creanțe alimentare, precum și creanțele privilegiate prevăzute de art. 1729 cod. civ.¹⁾ Asta înseamnă că lefurile, scoase din gajul creditorilor, sunt afectate pentru despăgubirea unor creditori speciali, fără ca acești creditori să fie privilegiați, nefiind concurs.

Între aceste două articole nu e nici o legătură. Dacă art. 409 s'ar fi mărginit a declara neurmăribile lefurile și pensiile, făcând excepție bunăoară numai pentru creanțele statului, creditorii privilegiați din art. 1729 n'ar fi avut nici un drept asupra lor. De asemenea, chiar dacă art. 1729 n'ar fi declarat privilegiate creanțele alimentare, un creditor care a procurat alimente ar fi putut totuși urmări lefurile în virtutea art. 409. Fiecare articol se poate concepe fără cel alt, un creditor poate fi privilegiat fără a putea urmări leafa debitorului, un alt creditor poate urmări leafa debitorului, fără a avea nevoie să fie privilegiat.

Dacă s'ar părea că există vre-o relațiune, aceasta provine din faptul că legiuitorul a voit să avantajeze pe unul și același creditor (acel ce a dat obiecte de subsistență) de două ori, odată conferindu-i un privilegiu general, altădată dându-i voie să urmărească lefurile sustrase dela urmărirea. Dar nimic nu-l împiedică să dea acestor

drepturi o întindere deosebită, bunăoară privilegiul să nu-l confere decât pentru creanțele de alimente procurate debitorului și familiei în decurs de 6 luni, iar dreptul de a urmări leafa să-l dea tuturor creanțelor alimentare până la orice sumă și oricare ar fi timpul pe care s'ar datoră. Or, tocmai aceasta a și făcut-o legiuitorul din 1905¹⁾. A dat o întindere deosebită la două drepturi deosebite. Numai acei cari asimilează dreptul acordat de art. 409 creditorului care a procurat alimente cu privilegiul din art. 1729 — așa cum ni se pare că face d-l Em. Dan într'un articol al său, unde întrebunțează un raționament de care ne vom ocupa mai la vale — numai aceia ar putea găsi că e o contradicție între ambele articole. În adevăr, ambele prevăzând un privilegiu pentru cei cu creanțe alimentare, cum s'ar putea împacă art. 1729 cod. civ., care acordă privilegiu pe ultimele 6 luni, și art. 409 pr. civ., care nu aduce nici o restricție creanțelor alimentare, oricare ar fi timpul pentru care s'ar datoră?

Dar dacă facem distincția pe care am expus-o mai sus, și zicem că fiecare articol dă un drept deosebit, atunci fiind vorba de drepturi deosebite, și întinderea lor poate fi deosebită.

Revenim acum la chestiunea noastră. Am zis că numai creditorul cu creanță alimentară poate urmări $\frac{1}{3}$ din leafa.

Mai poate și altul?

17. *Funcționarul nu poate consimți ca și alți creditori să-i urmărească leafa? Argument de text. Art. 409.*— Evident întrebarea nu se pune pentru un creditor ordinar, care n'a procurat alimente și nu are nici consimțământul funcționarului de a-i urmări leafa; ci numai pentru acel

2) Înainte, sub imperiul legii din 1900, lipseau, după cum am văzut la nota paginei precedente, cuvintele *creanțe alimentare*, așa că acestea erau cuprinse în «creanțele privilegiate din art. 1729 c. civ.», la care trimetea art. 409. Consecința eră că tot creanțele privilegiate din art. 1729 și numai ele erau acele care dădeau dreptul la urmărirea unei treimi din leafa funcționarului. Astăzi creanțele alimentare sunt prevăzute aparte fără nici o mărginire în privința timpului pe care se datoresc, ceea ce denotă intenția legiuitorului de a permite urmărirea lefei pentru achitarea lor, oricare ar fi timpul în care au fost procurate alimentele. Altfel nu s'ar explică de ce a făcut o mențiune expresă pentru ele, fiind deja cuprinse în creanțele privilegiate dela art. 1729, de care vorbește articolul mai jos.

1) Înainte de modificarea cea din urmă dela 1905, eră conceput astfel: «Lefurile și pensiile nu se pot urmări decât până la o treime pentru... precum și creanțele privilegiate prescise de art. 1729 c. civ.». Lipseau deci cuvintele *creanțe alimentare*.

creditor care, cu toate că n'a procurat alimente, a dobândit prin actul de creanță autorizația de a putea popri leafa în caz de neexecutare.

Această revine în definitiv a se ști dacă poate debitorul consimți ca leafa sau pensiunea sa să poată fi urmărită pentru o datorie oarecare, alta decât alimentară?

Poate zice funcționarul: îți dau d-tale, un creditor ordinar al meu, dreptul de a urmări a 3-a parte din leafa mea, cu toate că n'ai procurat alimente.

Poate, cu alte cuvinte, renunță la dreptul pe care i-l dă legea de a sustrage din gajul creditorilor săi ordinari acea a 3-a parte, pe care legea o dă numai creditorilor ce au procurat alimente?

Am văzut mai sus (No. 12) că principiile generale ne determină să răspundem negativ.

Dar acum suntem la argumentul de text.

Oare aceste argumente coroborează principiile?

Fără îndoială, trebuie răspuns afirmativ. Chiar dacă n'am voi, trebuie totuș să o facem în fața evidenței.

Textul art. 409 pr. civ. zice: Dacă am decide că debitorul «Lefurile nu se pot urmări decât până la o treime pentru creanțe alimentare». Dacă am decide că debitorul poate renunța, ar însemna că: Lefurile se pot urmări până la o treime și de alții decât acei ce au creanțe alimentare.

Unele instanțe au zis în adevăr așa. Când au zis-o, au plecat probabil dela principiul libertății de interpretare a textelor legislative. Dar ce fel de interpretare contra spiritului legii (supra No. 12) și contra textului ei (No. 17; 18, 19).

18. Alt argument de text tot din art. 409.

Legea zice (acelaș articol): Putem noi zice:

«Lefurile nu se pot cedă, Acele lefuri se pot urmări¹⁾. nici în totul, nici în parte».

De sigur că nu. Am demonstrat mai sus că dacă nu se pot cedă, înseamnă că nu se pot nici urmări (No. 14).

Ei bine, dacă ai da voe unor creditori, cari n'au dreptul să urmărească, să urmărească cu toate acestea, n'ai nesocoti textul de lege care te oprește să cedezi?

1) Evident ne referim la creditorii neexceptați de lege, adică la acei cari n'au procurat alimente.

Legea îți spune pe față: n'ai dreptul să cedezi. D-ta te împrumuți și faci o operațiune care să abutizeze în definitiv la înstrăinarea lefei, de oarece neplătind la termen, se va urmări de creditor.

Textul oprindu-te să cedezi, te oprește să înstrăinezi, prin urmare te oprește și să expui la urmărirea creditorilor d-tale pensia și leafa, căci ce este în definitiv această expunere la urmărirea decât o înstrăinare care, în loc să fie imediată, e viitoare? Ba poate, după cum am spus-o mai sus, e și mai gravă decât alienarea. Când alienezi, știi că te-ai desfăcut. Când te împrumuți, crezi că vei plăti, și te deștepți cu leafa luată.

19. *Altul. Art. 410 pr. civ.* — În sfârșit, alt argument. Dacă ar fi numai art. 409 și tot ar fi suficient pentru a ne determina să nu autorizăm urmărirea $\frac{1}{3}$ lefei sau pensiunii de alți creditori decât de acei ce au dat alimente. În adevăr, acest articol zice: *nu se pot urmări lefurile, etc.*... Or, această mențiune este suficientă pentru ca actul făcut în disprețul ei să fie nul. Știm că legile sunt imperative sau prohibitive și supletive. Dispoziția din art. 409 este fără îndoială o dispoziție prohibitivă pentru că oprește ceva, adică urmărirea lefurilor decât în unele cazuri. Asemenea dispozițiuni, pe care legea le exprimă cu cuvintelele: *nu se poate, nu va fi admis, nu e susceptibil, nu se va execută, etc.*, implică nulitatea actelor care contravin deciziunilor lor (conf. Garsonnet, *Traité*, 1898, 2, No. 502, p. 182).

E cunoscut adagiul roman, l. 5, pr. Cod, 1, 14:

Generaliter imperamus, ut legislatori, quod fieri non vult, tantum prohibuisse sufficiat, cetera quasi expressa ex legis liceat voluntate colligere: hoc est ut ea quae lege fieri prohibentur, si fuerint facta, non solum inutilia sed pro infectis etiam habeantur, licet legislator prohibuerit tantum nec specialiter dixerit inutile esse debere quod factum est.

Și dacă nu s'ar admite acelaș principiu și astăzi, ar însemna că legile prohibitive sunt lipsite de orice sancțiune și, după cum observă Garsonnet, s'ar putea suprima¹⁾.

1) E alfel cu legile imperative, adică nu acele cari opresc ceva, ci acele cari condamnă ceva. Acolo nulitatea trebuie pronunțată (*ibid.*),

Se întreabă atunci autorii, la ce mai servă pedeapsa nulității pe care legiuitorul o adaogă la unele dispozițiuni prohibitive, din momentul ce chiar fără această declarație expresă actul ar fi tot nul.

Bunăoară, când art. 1689 c. civ. zice că creditorul, la caz de neplată, nu poate să dispună de amanet, la ce mai adaogă în alin. 2: «e nulă orice stipulație contrarie».

La aceasta răspunde Garsonnet foarte bine. Simplă precauție care nu adaogă nimic la puterea prohibițiunii, și nu are nici o importanță în raport cu alte articole unde aceeaș pedeapsă nu e prevăzută (p. 183). În adevăr, prohibițiunea ar fi fost aceeaș, chiar dacă legea nu menționă nulitatea.

Acestea fiind principiile, ar urmă ca și la art. 409 pr. civ. să declarăm nulă orice urmărire făcută în disprețul dispozițiunilor acestui articol, numai pe baza cuvintelor ce cuprinde: *nu se pot urmări*.

Dar art. 410 următor face lux. El adaogă și ceea ce nu eră necesar, și zice:

«Este nulă orice urmărire... Mai putem față de acest făcută în contra prescripțiunilor de față» (adică orice urmărire făcută asupra unei treimi din leafă pentru altceva decât pentru creanțe alimentare).

text afirmă că: Este *valabilă* o urmărire făcută asupra unei treimi din leafă de către alți creditori decât cei exceptați,

fără a nesocoti cu totul litera legii? Fiindcă înseamnă a o nesocoti, dacă am permite, chiar cu voia debitorului, urmărirea unei averi pe care legea o sustrage urmăririi din partea unui creditor care n'a dat alimente.

Dacă așa stau lucrurile în teorie, să vedem cum se prezintă în practică. (Va urmă).

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 30 Martie 1910

Președința d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Ion Popescu cu Elena Rădulescu și Creditul rural

HOTĂRÎRI. — CUPRINSUL LOR. — ÎNCHEERI PREPARATORII. — ADMITERE DE MARTORI. — MOTIVARE. — ART. 123 ȘI 185 CODUL CIVIL.

VÂNZARE. — CUMPĂRĂTOR. — TEAMA DE EVICȚIUNE. — NEDEPUNEREA PREȚULUI LA TERMENUL STIPULAT. — CHEȘTIUNE DE FAPT. — INSTANȚĂ DE FOND. — APRECIERE SUVERANĂ. — ART. 1364 CODUL CIVIL

1° Dispozițiunile art. 123 din procedura civilă, prin care se arată ce trebuie să cuprindă o hotărîre, sunt aplicabile numai hotărîrilor propriu zise, iar nu și încheerilor preparatorii prin care se admite proba cu martori în cari e suficient numai să se determine faptele ce trebuiesc probate.

2° Teama de evicțiune pe care se bazează cumpărătorul pentru a justifică neplata prețului la termenile stipulate, este o chestiune de fapt pe care o apreciază numai instanța de fond și scapă controlului Inaltei Curți.

No. 188. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Ion Popescu, contra deciziunii Curței de apel din București, secț. III, cu No. 57 din 1908, dată în proces cu Elena Rădulescu și Creditul rural.

S'au ascultat: d-l avocat C. C. Arion, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați G. Danielopol și C. Cernescu, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. 123 din procedura civilă și nemotivare.

«Nici deciziunea Curței No. 571 din 1908. atacată cu recurs, nici jurnalul preparatoriu cu No. 868 din 1907, care admite proba testimonială, nu conține pe scurt, conform cerinței art. 123 pr. civilă, apărările părților prezinte în ședința dela 12 Aprilie 1907, când s'a pledat pentru prima oară procesul. Nu se face mențiune măcar că s'a cerut proba testimonială de d-na Budișteanu, care în acea ședință nici n'a cerut-o (dovadă concluziunile depuse de noi și de Credit).

«Jurnalul Curței din 17 Aprilie 1907, prin care se admite proba, este, în afară de aceasta, nemotivat în ce privește admiterea acestei probe, și nici deciziunea No. 57 din 1908, care tranșează litigiul, nu conține nici un considerent de motivare în această privință.

«Deciziunea, așa dar, în ce privește proba testimonială, rămâne nemotivată».

Având în vedere decizia adusă în recurs din care rezultă următoarele: la 24 Octombrie 1904 a intervenit o convenție între recurentul Ioan Popescu și intimata Elena Budișteanu prin care aceasta vinde recurentului pădurea dupe moșia sa Lipia-Săpata din județul Argeș în întindere ca de 300 pogoane cu preț de 36.200 lei, din care vânzătoarea primește 6000 lei, stipulând că la 1 Noembrie acelaș an, să-i plătească recurentul încă 10.200 lei, când se va face actul formal de vânzare, și restul de 20.000 lei după un an, iar în caz de neplată, chitanța provizorie care constată convenția, se va anulă de dret perzând recurentul arvuna. La 1 Noembrie recurentul n'a plătit suma după cum se obligase, iar Elena Budișteanu i acordă o prelungire de termen pentru plată până la 15 Noembrie. Recurentul nu plătește nici atunci

toată rata de 10.200 lei, ci numai 3700 lei; iar la 2 Februarie 1905 intentează acțiunea prin care cere menținerea contractului sau rezilierea lui din culpa Elenei Budișteanu, cu 40.000 lei daune și cheltuieli. Atunci Elena Budișteanu la rândul său face acțiune reconvențională prin care cere rezilierea contractului în favoarea sa, reținerea tuturilor sumelor plătite de recurent și 5000 lei daune, asupra cărora tribunalul a obligat pe recurent să plătească până la 15 Aprilie 1906, pentru menținerea contractului, suma de 15.000 lei la creditul rural; însă dânsul nu depune acești bani decât la 2 Ianuarie 1907. În contra sentinței tribunalului, făcându-se apel atât de Elena Budișteanu cât și de recurentul Popescu, Curtea de apel a admis în parte cererea reconvențională făcută de Elena Budișteanu, a declarat reziliat contractul de vânzarea pădurei, a autorizat pe numita să păstreze suma de 6000 lei, plătiți de recurent, obligând-o să restituie acestuia 3.700 lei, cu dobândă legală de la 6 Noembrie 1904 și suma de 587 lei, jumătate din taxa și amenda plătită pentru convenția de vânzare; iar pe intimata, societatea creditului rural, a obligat-o să restituie recurentului suma 15.000 lei fără dobândă, respingând apelul făcut de recurent;

Considerând că dispozițiunile art. 123 pr. civ. sunt aplicabile numai hotărârilor propriu zise, iar nu și încheerilor preparatorii prin care se admite proba cu martori, în privința cărora legea de procedură civilă, prin art. 185, prevede că acele încheeri vor determina faptele care trebuie astfel probate; că aceasta rezultă atât din termenii suscitatorilor texte de lege, cât și din întreaga economie a legii de procedură civilă; că, în general, motivele pentru care se admite o probă cu martori se găsesc cuprinse în substanță în chiar dispozitivul încheerii care a admis-o, și ele rezultă în mod virtual din acel dispozitiv în cazul când proba cu martori este admisibilă în principiu;

Considerând că, în speță, proba cu martori încuviințată de Curtea de apel, fiind admisibilă, în încheerea prin care a fost admisă se arată că a fost cerută de intimata Elena Budișteanu și se determină faptele care trebuiau probate; că, afară de aceasta, recurentul nu numai că n'a făcut nici o obiecțiune în privința admisibilității probei cu martori, dar a cerut contra-probă care i s'a și admis; că, așa fiind, nici nu poate fi vorba de violarea art. 123 pr. civ. sau de nemotivare și prin urmare motivul I de casare este neântemeiat.

Asupra motivelor II și III de casare:

II. «Eroare grosieră, denaturare a faptelor și violarea regulilor de drept în materie de culpă.

III. «Violarea art. 1337, 1339 și 1364 din codul civil.

«D-na Budișteanu nu se poate sustrage dela garantarea evicțiunii decât în caz de o convențiune expresă; convențiune ce n'a existat în specie. Pe de altă parte, eu, I. Popescu, cumpărătorul pădurei, eram în drept să suspend plăta prețului, în virtutea art.

1364 din codul civil, până va încetă amenințarea temeinică de evicțiune. Aceasta am și făcut-o.

«Dreptul de a suspenda plata prețului în caz de amenințare de evicțiune, care amenințare rezultă din însăși constatările făcute de Curte, nu eră pierdut pentru mine, conform art. 1364 din codul civil, decât în caz de stipulațiune expresă că plata se va face chiar în caz de turburare, iar nu prin cunoașterea pericolului de evicțiune, cum stabilește Curtea.

«Numai violând aceste reguli pe drept a putut pune Curtea de apel în sarcina mea o culpă».

Considerând că Curtea de apel constată că din culpa recurentului contractul de vânzarea pădurei nu s'a executat, de oarece el n'a plătit ratele la termenele stipulate prin acel contract; că Curtea de fond motivează și arată faptele și împrejurările din care trage concluzia că recurentul este în culpă, că el nu se poate apăra de culpă prin împrejurarea că moșia eră ipotecată Creditului și altei persoane, pentru că Curtea constată că el avea cunoștință de existența acestor ipoteci în momentul contractării; că de asemenea din împrejurarea că intimata Elena Budișteanu a propus pentru stingerea procesului ca să restituie recurentului sumele ce promise de la el, nu se poate conchide că intimata a recunoscut c'ar fi dânsa în culpă, de oarece ea a făcut această propunere ca o transacție cu condițiunea ca să se curme procesul, propunere pe care însă recurentul n'a acceptat-o;

Considerând că teama de evicțiune invocată de intimat pentru ca să justifice neplata prețului pădurei la termenile stipulate, este o chestiune de fapte pe care o apreciază instanțele de fond, și Curtea de apel apreciind în vederea împrejurărilor cauzei și a clauzelor din contract că nici o teamă de evicțiune nu putea să existe pentru intimat, și că chiar dacă ar fi avut o asemenea teamă nu era îndreptățit să suspende plata prețului, întru cât renunțase la acest drept, de oarece în momentul contractării știă că moșia era ipotecată la creditul financiar și totuși s'a obligat prin contract să răspundă prețul la anume termene Curtea, de apel hotărând astfel n'a făcut de cât să uzeze de dreptul său suveran de apreciere care scapă de sub controlul Curței de casație;

Considerând, afară de aceasta, că Curtea de fond constată că nu mai există nici un fel de amenințare de evicțiune, întru cât intimata Elena Budișteanu obținuse autorizația creditorilor ipotecari de a vinde pădurea și totuși recurentul n'a plătit prețul conform contractului, și nici la termenul ce i s'a acordat de tribunal;

Considerând că așa fiind, Curtea de apel n'a violat nici un text de lege, n'a denaturat faptele și n'a comis nici o eroare grosieră, după cum pretinde recurentul, prin urmare și motivele II și III de casare sunt neântemeiate.

Că, astfel fiind, recursul se găsește nefondat și ca atare urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI
SECȚIUNEA IV

Audiența dela 23 Iunie 1910

Președinta d-lui G. V. Buzdugan, președinte

Sofia Candiano-Popescu cu I. H. Arion

DOTĂ.— REGIMUL SEPARAȚIEI DE BUNURI. — UZUFRACTUL ȘI ADMINISTRAREA AVEREI. — DACĂ POT FI CONCEDATE SOȚULUI. — ART. 1224, 1225 ȘI 1226 COD. CIVIL.

DOTĂ.— INSCRIȚIUNE. — IPOTECĂ LEGALĂ. — CUI APARTINE DREPTUL DE A CERE LUAREA UNEI ASEMENEA INSCRIȚIUNI. — ART. 1759 COD. CIV.

1° Cu toate că, în principiu, efectele regimului separațiunii de bunuri sunt, pe lângă dreptul soției de a-și înstrăina averea cu autorizația bărbatului, și dreptul că tot acesteia îi aparține uzufructul și administrarea averei, totuș nimic nu se opune și soții pot modifica regimul separației de bunuri ales de ei în actul dotal stipulând că uzufructul și administrarea averei sunt concesionate soțului.

2° Potrivit art. 1759 din codul civil, numai aceuia ce a constituit dota îi este dat dreptul de a cere luarea unei inscripțiuni ipotecare legale pentru garantarea dotei.

No. 97. — Sofia Candiano-Popescu, de o parte, și I. H. Arion, de altă parte, au făcut apel contra sentinței tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 613 din 1909.

S'au ascultat: d-l avocat S. Rosenthal, în dezvoltarea motivelor apelului lui I. H. Arion; d-l avocat Em. Antonescu, pentru Sofia Candiano-Popescu.

Curtea,

Având în vedere apelurile conexe, făcute de Sofia Candiano-Popescu și I. H. Arion, contra sentinței cu No. 613 din 1909 a tribunalului Ilfov secția IV-a;

Având în vedere că prin sentința atacată cu apel, tribunalul a admis, în parte, acțiunea intentată de I. H. Arion, cu petiția din 6 Noembrie 1908, pentru radierea inscripțiunilor ipotecare legale luate asupra averii sale, după cererea d-nei Sofia Candiano-Popescu, pentru garantarea dotei d-nei Eliza I. Arion, menținându-se acele inscripțiuni numai până la concurența sumei de 80.000 lei;

Având în vedere că, din desbateri și actele aflătoare în dosarul cauzei, rezultă că d-na Sofia Candiano-Popescu, cu petiția înregistrată la No. 12071 din 8 Aprilie 1908 a cerut tribunalului Ilfov secția I, în numele ficei sale Eliza I. Arion, soția apelantului I. Arion, luarea unor inscripțiuni ipotecare legale asupra moșiei Călugăru din județul Vlașca și asupra caselor din str. Romană No. 17, avere declarată a soțului I. Arion, pentru asigurarea dotei soției, în sumă de 254.646 lei, inscripțiuni care

au fost încuviințate prin ordonanța prezidențială No. 2880 din 1908, pe baza convenției matrimoniale dintre soți, din 2 Aprilie 1904, autentificată de legația română din Paris la No. 4 din 1904; — că, în urma luării acestor inscripțiuni, I. H. Arion, prin petiția înregistrată la No. 42368 din 6 Noembrie 1908, a cerut tribunalului radierea lor, ceea ce tribunalul a admis în parte, reducând inscripțiunile în limitele sumei de 80.000 lei;

Având în vedere că, prin apelul său, I. H. Arion tinde la radierea în totul a inscripțiunilor ipotecare legale luate în averea sa, susținând în acest scop, în prim loc, că prin convenția matrimonială intervenită între el și soția sa, d-na Eliza Arion, dâșii au adoptat regimul separațiunii bunurilor, regim la care s'a supus și suma de 80.000 lei, dată soției de mama sa d-na Sofia Candiano-Popescu, prin convenția matrimonială, așa că, averea soției neavând caracterul de dotalitate supusă prescripțiunilor regimului dotal, ci fiind avere parafernală, și art. 1759 cod. civil permițând numai constitutorului de dotă a cere o inscripțiune ipotecară legală pentru garantarea dotei, urmează că d-na Sofia Candiano-Popescu nu are calitate a cere o astfel de inscripțiune, de vreme ce nu este o constituitoare de dotă în sensul aceluia articol;

Având în vedere că, prin actul intitulat convenție matrimonială, încheiat la Paris între soții I. H. Arion, dâșii declară formal că *«stipulează între ei regimul separațiunii bunurilor»* și că, prin consecință, soția rămâne proprietară deplină a averii sale, cu dreptul de a dispune de ea cum va voi, cu autorizațiunea soțului și cu o adăogire specială însă, zice convenția, că soțul va avea dreptul de administrațiune și de uzufruct asupra bunurilor prevăzute în act sau asupra acelor care le va înlocui în cursul căsătoriei;

Considerând că, deși este adevărat că modul cum este redactată convenția matrimonială la început, unde se spune că *«soția aduce viitorului soț averea sa»*, și în special clauza de mai la vale, prin care se conferă soțului administrațiunea și uzufructul acestei averi, ar indica că ar fi vorba de o constituire de dotă propriu zisă și că soția ar fi adoptat regimul dotal cu dispozițiunile lui restrictive și excepționale, cu toate acestea nu poate fi locul la îndoială asupra interpretării intențiunii părților în această privință, din moment ce ele au avut grija de a spune lămurit, printr'o clausă categorică, că regimul matrimonial adoptat de ei este acel al separațiunii bunurilor; că, o dovadă despre aceasta, e că soții după ce spun că adoptă regimul separațiunii bunurilor, adăogă imediat că, drept o consecință a acestui regim, soția va putea, cu autorizațiunea soțului, să dispună ori cum va voi de averea sa, ceea ce într'adevăr este una din urmările regimului matrimonial admis de soții Arion; că ceva mai mult, printr'o clausă următoare, intervenind la act și mama d-nei Arion, d-na Sofia Candiano-Popescu,

după ce declară că face remisă ficei sale de suma de 80.000 lei partea contributivă a acesteia în datoria succesiunii pentru creanța dotală a d-nei Candiano-Popescu, adăogă apoi, spre a înlătura orice îndoială asupra caracterului juridic ce urma să aibă această remitere de datorie, că «suma reprezentând datoria remisă ficei sale va urma regimul aci adoptat de soți», adică regimul separațiunii bunurilor;

Considerând că, este neântemeiată obiecțiunea ce se face de apelanta Sofia Candiano-Popescu, că nu s'ar putea admite un regim al separațiunii bunurilor care conferă soțului administrarea și uzufructul averii soției, căci deși este adevărat că, în principiu, unul din efectele principale ale acelu regim este că, pe lângă dreptul soției de a-și instreina averea, cu învoirea soțului, tot ei îi aparține și uzufructul și administrarea averii, totuși nimic nu se opune ca soții să stipuleze regimul separațiunii bunurilor, cu modificarea indicată, privitoare la uzufructul și administrarea averii concedată soțului; că, într'adevăr, este constant în drept că legiuitorul, în vederea înlesnirii căsătoriilor, prin art. 1224 cod. civil a lăsat viitorilor soți cea mai mare latitudine pentru reglementarea convențiilor lor matrimoniale permițându-le a alege oricare regim matrimonial, și de a combina chiar aceste regime între ele, cu singurele restricțiuni prevăzute în acel articol și art. următoare 1225 și 1226, restricțiuni între care nu intră și ipoteza în discuțiune;

Considerând că, pentru a interpreta încă mai bine înțelesul convenției matrimoniale intervenită între soții Arion, trebuie ținut seamă de împrejurarea importantă, că această convenție este încheiată la Paris, adică sub imperiul unei legislațiuni care, spre deosebire de legea română, pe lângă că prevede și reglementează ca regim de drept comun regimul comunității bunurilor, apoi prevede încă și un alt regim sub titlul «Convențiunile exclusive de comunitate», dispunând prin art. 1529 din codul civil francez, că atunci când soții, fără a se supune regimului dotal, dâșii declară că se căsătoresc fără comunitate, sau că vor fi separați de bunuri, efectele acestei stipulațiuni vor fi reglementate după cum urmează, iar în art. următor 1530 din codul civil francez, dispune că clauza purtând că soții se căsătoresc fără comunitate, nu dă femeii dreptul de a administra bunurile sale, nici de a percepe fructele; aceste fructe sunt presupuse aduse soțului pentru a susține sarcinile căsătoriei;

Că, sub influența de sigur a acestor dispozițiuni din legiuirea franceză, redactorul convențiunii matrimoniale a soților Arion, încheiate la Paris, a prevăzut pentru acești soți regimul separațiunii bunurilor cu modificarea în discuțiune, lăsând întocmai ca sub regimul exclusiv de comunitate, atât administrarea cât și uzufructul averii soțului, și aceasta cu atât mai mult că, în definitiv, scopul dotei, sub toate regimurile, fiind acela ca soțul, cu din venitul ei, să susțină sarcinile căsătoriei, și de fapt având

tot el și sub regimul separațiunii bunurilor administrația și perceperea veniturilor, nimic nu se opune ca să se consacre și să se prevadă în mod formal dela început, prin însăș convenția matrimonială, drepturile ce soțul în totdeauna în fapt le exercită în timpul căsătoriei;

Considerând că, din cele ce preced, rămâne deci stabilit că soții Arion se găsesec căsătoriți sub regimul separațiunii bunurilor, după cum ei o declară formal în convenția lor matrimonială, și că în nici un caz nu pot fi presupuși că au făcut o constituire de dotă supusă regimului dotal, ci cel mult o convenție exclusivă de comunitate, căci regimul dotal fiind un regim excepțional, nu poate fi admis decât atunci când părțile l-au prevăzut în mod neîndoelnic, ceace nu numai că nu e cazul, dar, mai mult, părțile, după cum s'a arătat, au prevăzut categoric că au admis un alt regim;

Considerând că de aci urmează că Sofia Candiano-Popescu nu are calitatea pentru a putea cere luarea unor inscripțiuni ipotecare legale, de oarece art. 1759 din codul civil acordă acest drept numai acelu ce constituie dota, și în specie d-na Candiano-Popescu nu e o constituitoare de dotă în sensul acestui articol;

Că, dacă tribunalul a admis soluțiunea contrară, aceasta se datorește unei erori imputabile părților, care au prezentat o copie a convenției lor matrimoniale în care se prevede că datoria remisă de 80.000 lei nu ar urma regimul matrimonial admis de soți, pe când în actul transcris în registrele tribunalului, verificat de Curte, și după însăș recunoașterea părților înaintea Curței, ele au prevăzut tocmai contrariul, adică că și acei 80.000 lei urmează condițiunea regimului admis de soții Arion, adică acel al separațiunii bunurilor;

Că, așa fiind, apelul lui I. H. Arion este fondat și urmează a fi admis, și prin consecință apelul d-nei Candiano-Popescu trebuie să fie respins.

Pentru aceste motive, admite apelul lui I. H. Arion și respinge celalt apel.

Semnați : G. V. Buzdugan, C. Sărățeanu, St. Urlățeanu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI IAȘI

SECȚIUNEA I,

Audiența dela 8 Februarie 1910

Președinta d-lui V. C. Bușilă, judecător-unic

Sevastița Harhas și alții cu Căpitan I. Săndulescu și alții

TESTAMENT OLOGRAF. — SEMNĂUURI STRĂINE ALĂTURI DE A TESTATORULUI. — INUTILITATEA LOR. — DACĂ VICIAZĂ TESTAMENTUL.— ART. 886 ȘI 859 DIN CODUL CIVIL.

Semnăturile străine de pe un testament olograf, cum sunt acelea a doi martori cari au semnat alături de testator, fiind inutile, nu pot fi considerate ca o cauză de nulitate a testamentului, decât

în cazul când ar fi suspectate de o influență directă asupra libertății de a testă a dispunătorului.

No. 744. — S'au prezentat reclamanții, asistați de d-l avocat G. Nether; iar pârâții, de d-nii avocați H. Șuțu și Lascar Tărăbușă.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de pârătul Căpitan Săndulescu, cum că testamentul olograf al defunctului Gh. Săndulescu e nul, neîndeplinind condițiunile art. 859 din codul civil, de oarece a intervenit la scrierea lui și persoane străine, punându-și semnăturile lor alături de a testatorului.

După cum numele său îl indică, testamentul olograf este acela care e scris în întregime de mâna testatorului. Legea, în art. 859 din codul civil, subordonează perfecțiunea lui, în ceea ce privește forma, la trei condițiuni și anume: 1) scrierea în întregime de mâna testatorului; 2) data; și 3) semnătura; iar în ceea ce privește condițiunile de fond, trebuie, pe de o parte, capacitatea de a dispune, iar pe de altă parte, ca el să conține o dispoziție, un ordin și ca această dispoziție să fie raportată în ceea ce privește executarea ei după moartea dispozantului.

Examinând testamentul olograf a lui Gh. Săndulescu, pe care se sprijină reclamanții Harhas astăzi în instanță, găsim că el îndeplinește toate condițiunile de fond și de formă prevăzute de art. 859 din codul civil, însă prezintă o particularitate și anume: testatorul crezând că dă o tărie și mai mare testamentului său, a rugat și pe alte două persoane de a-l semna ca martori, și astfel el conține pe lângă semnătura lui ca dispozant și pe a celorlalți doi martori.

Chestiunea este de a se ști dacă această scriere de o mână străină în un testament olograf, chiar când ar fi de prisos, anulează întregul testament sau numai scrierea străină de prisos?

S'a susținut și se susține încă de câți-va autori că testamentul, în ceea ce privește forma lui, este indivizibil; că, deci, el n'ar putea fi anulat pentru o parte și valabil pentru alta; că formalitățile testamentelor sunt prevăzute în art. 886 din codul civil, sub pedeapsă de nulitate, iar din art. 859 din codul civil rezultă că scrierea în întregime de mâna testatorului constituie formalitatea esențială a testamentului olograf. Concluzia: testamentul olograf e nul pentru vicii de formă.

Deși partizani ai acestei doctrine, autorii moderni au mai atenuat din rigoarea ei determinând în mod precis limitele ei; pentru aceasta ei cer două condițiuni pentru ca scrierea de mână străină, care se găsește în un testament olograf, să producă nulitatea lui și anume: 1) că acea scriere străină să fie făcută din ordinul sau cu consimțământul testatorului, 2) că această scriere străină să facă parte integrantă din însuș testamentul.

Or, în ce privește testamentul olograf al lui Săndulescu, prima condițiune e stabilită, dar a doua nu, căci aceste semnături sunt în afară de testament; n'au nici o legătură cu el, deci trebuie considerate pur și simplu ca nefăcând parte din el; că, deci, reducând testamentul la ceea ce e scris numai de testator, el prezintă un sens complet și îndestul de clar; că, se va putea executa fără a avea nevoie de a recurge la ajutorul adăogirilor făcute de o mână străină.

Considerând, pe de altă parte, că aceste semnături străine fiind inutile, ele nu presupun nici o influență jenantă, și că deci nu pot fi considerate ca o cauză de nulitate a testamentului decât în cazul când ar fi suspectate de o influență directă asupra libertății de a testă a dispozantului;

Că, deci, așa fiind, testamentul olograf al lui G. Săndulescu, îndeplinind toate condițiunile de fond și de formă prescrise de lege, incidentul de nulitatea lui cată a fi respins;

Considerând că pârătul contestă proprietatea testatorului asupra lucrului testat, iar reclamanții cer a le permite să dovedească cum că bunurile testate de G. Săndulescu și a căror identitate nu se contestă de pârâții ce le stăpânesc, au fost în adevăr proprietatea exclusivă a dispozantului.

Pentru aceste motive, respinge incidentul, etc.

Semnat, V. C. Bușilă.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE CASAȚIUNE DIN FLORENȚA

— 9 Aprilie 1909 —

INSULĂ. — RÂU NAVIGABIL. — PROPRIETATEA STATULUI. — ART. ART. 560 C. FR. (499 C. CIV. ROM.).

Statul, spre a revendică o insulă formată în albia unui râu sau fluviu navigabil ori plutitor, nu are nici o dovadă de făcut. Este suficient ca el să invoace art. 560 din codul civil (al nostru 499), rămânând ca acei cari pretind că au un titlu contrar să facă această dovadă. (Din revista *La legge*. Vezi și Sirey, 88. 4. 23).

Observație. — Soluția de mai sus nu este decât o consecință a art. 499. Insulele sau prundurile formate în albia râurilor navigabile ori plutitoare fac, în adevăr, parte din domeniul privat, iar nu public al Statului. Ca atare, ele sunt deci alienabile și prescriptibile. Vezi D. Alexandresco, tom. III, p. 208, 370, 371 și 379 (ed. a 2-a). S'a decis, cu drept cuvând, că chestiunea de a se ști dacă un râu sau fluviu, formându-și un braț nou, taie și înconjoară pământul unui proprietar, și face prin acest chip o insulă, care aparține proprietarului riveran (art. 501 c. civ.), sau dacă constituie o insulă ori prund format în albia râului, care, ca atare, ar aparține Statului (art. 499), este o chestie de fapt lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond, nesupusă controlului Curții de casație. Cas. rom. Bult. 1905, p. 531. S. R.